

CENA
MĚSTA
OLOMOUCE
ZA ROK
2001

Vážení přátelé,

každé město má své slavné občany, kteří spojili své životní osudy s místem, v němž bydleli či bydlí, a proslavili jej často nejen u nás, ale také za hranicemi České republiky. Nejinak je tomu i v Olomouci. Tito lidé jsou ozdobou našeho města a právem si zaslouží naše poděkování za práci, kterou vytvořili, a za to, že šíří povědomí o našem krásném městě.

Udělování Cen města Olomouce je jednou z možností, jak můžeme těmto osobnostem poděkovat za jejich úsilí, s nímž se věnují nejrůznějším oborům lidské činnosti.

Ceny města Olomouce udělujeme letos již po šesté.

Během šesti let se dostalo poděkování řadě osobností.

Seznam oceněných ukazuje, že v našem městě působí skutečné veličiny nejrůznějších oborů od kultury a sportu po vědecké pracovníky.

Jsem osobně velice rád, že se z udělování Cen města Olomouce stala tradice, v níž hodláme pokračovat. Věřím, že i ocenění vnímají tento akt jako poděkování za odvedenou práci.

Ing. Martin Tesařík

primátor

města Olomouce

Vážení,

publikace, která se Vám dostává do rukou, představuje držitele Cen města Olomouce z přelomu tisíciletí.

Již po šesté se schází představitelé města s významnými lidmi se vztahem k Olomouci v krásných historických prostorách radnice, aby jim poděkovali za práci pro naše město.

Aby vyslovili veřejný dík těmto skutečným osobnostem za to, že šířili a šíří slávu Olomouce za hranicemi našeho kraje i České republiky.

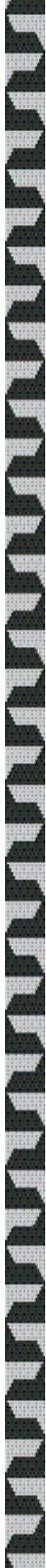
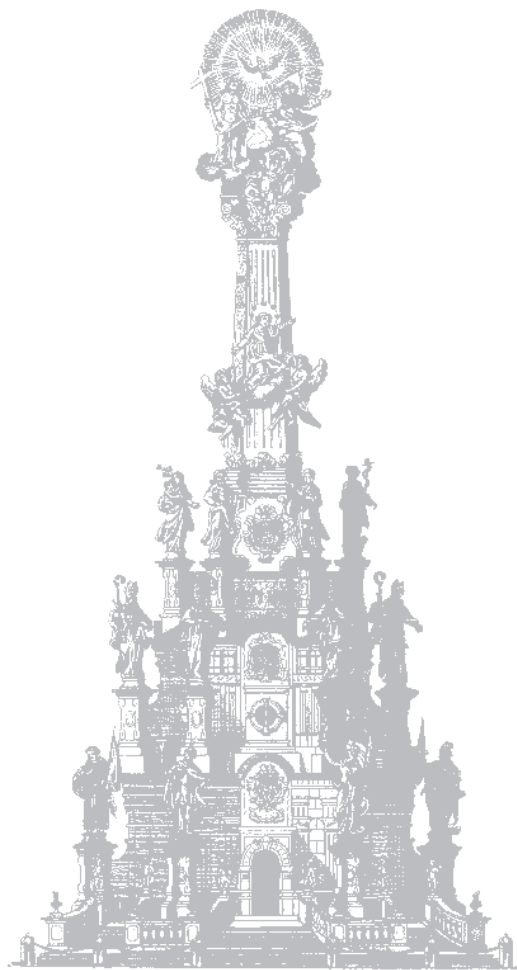
Chceme tímto způsobem ještě jednou ocenit jejich píli a houževnatost, která má přínos nejen pro ně samotné, ale především obohacuje a inspiruje každého z nás.

Proto považujeme za důležité, aby tradice slavnostních setkání u příležitosti předávání Cen města Olomouce pokračovala i nadále.

Miroslav Petřík

náměstek primátora a člen pracovní skupiny pro Ceny města Olomouce

CENA
MĚSTA
OLOMOUCE
ZA ROK
2001

P. BERKA Jakub Karel O.Praem., Mgr.

* 9. ledna 1962 Vejprty
rektor baziliky a svatokopecký farář
Cena města Olomouce v oblasti kulturní a duchovní činnosti

Kulturní osobnost, jejíž činnost se zapsala nejen do historie Svatého Kopečka, ale značnou měrou přispěla k obnově barokního skvostu baziliky minor i k duchovnímu rozvoji celé farnosti a širokého okolí.

Karel Berka studoval Střední školu pro pracující, směr zemědělství v Chomutově, kde maturoval v roce 1982 a poté Cyrilometodějskou bohosloveckou fakultu v Litoměřicích, obor teologie, umění. Ordinován na kněze byl v roce 1988. Po vstupu do Řádu premonstrátů v Praze na Strahově přijal jméno Jakub.

Zprvu působil jako kaplan v Jihlavě a od srpna 1992 se stal duchovním správcem na Svatém Kopečku, kde byl po dvou letech jako administrátor k 1. říjnu 1994 jmenován farářem. Záhy po jeho příchodu na Hanou začala duchovní správa vydávat farní měsíčník „Navštívení“ (první číslo vyšlo 29.11.1992), který přinášel duchovní zamyšlení, informace o církevních svátcích, pořad bohoslužeb i pohledy do historie poutního místa. K tomuto počínu inspiroval P. Berku zpravodaj vydávaný premonstráty na jeho dřívějším působišti. Svatokopecký poutní chrám se začal otevírat poutníkům, věřícím i nevěřícím, ale zejména mladým lidem. Už půlnoční mše o Vánocích 1992 zaznamenaly enormní účast. Začala se psát jiná kapitola, která by se dala nazvat Cesta důvěry a smyslu života. Cyklem přednášek „Může vás zajímat“ konaných měsíčně v proboštvství, pořady „Čtvrtky s Biblií“, řadou koncertů významných umělců v chrámě i v jeho nádvoří získával veřejnost i odpovědné činitele – ministry a poslance – pro myšlenku budoucího zápisu kláštera na Hradisku a svatokopecké baziliky na seznam památek UNESCO; vystoupení umělců Marty Kubišové, Daniela Hülký, Ivy Bittové, Hradišťanu aj. přivedla na toto místo tisíce návštěvníků, obdivujících jak výkony vystupujících, tak i zdejší vrcholné baroko. Dokázal nejen zaujmout, ale v mnoha případech také odvrátil mladé lidi od drog. To, co se nepodařilo rodičům a lékařům, někteří mladí získali zde: lásku a porozumění. Tuto cestu potvrdil i sám Svatý otec Jan Pavel II. při setkání mládeže na Sv. Kopečku v roce 1995.

Kromě kněžských povinností se pater Berka věnoval také pedagogické práci. Učil v církevní škole s. Voršilek. Přispíval do celostátního homiletického časopisu Fermentum; později se stal jeho redaktorem. Články o činnosti a akcích konaných v svatokopecké bazilice se objevovaly na stránkách regionálního tisku, v rozhlase Proglas, ale také v televizi. Filmová náboženská tematika, která vznikla ve studiích Velehrad Olomouc a Telepace Ostrava byla poprvé prezentována na malém filmovém festivalu „Ve znamení ryby“ v roce 1999. „Pohledy do historie Svatého Kopečka“ byly vydány knižně a jejich autorem je Bohuslav Smejkal. Kniha vyšla v září 2001 v době, kdy byl Mgr. Jakub Karel Berka po devítiletém působení na Svatém Kopečku přeložen do kláštera premonstrátů v Milevsku.

Výjimečnost tohoto duchovního je nejen jeho činnost pastorační, rétorická, pedagogická a literárně-ediční, ale také jeho zásluha o vytvoření dalšího kulturně-duchovního centra města Olomouce.

BURIAN Václav

* 19. 7. 1921 Podbřežice u Vyškova † 18. 9. 1998 Olomouc
historik Olomouce a Hané
Cena města Olomouce v oblasti historie – in memoriam

Vlastivědný pracovník, badatel, nadšený archeolog, numizmatik, přední znalec církevních dějin Moravy, ale i vojenské historie. Byl autodidakt, neměl možnost studovat a vzdělávat se v oborech, které ho zajímaly. Vlastním úsilím se však stal předním znalcem středověké latiny a němčiny, odborníkem, jehož přínos nelze ani docenit. První výsledky badatelské práce o historii svého rodiště publikoval už v roce 1947 na stránkách Vlastivědného věstníku moravského, o rok později samostatně vydal Paměti dědiny Podbřežic. Od padesátých let působil v Olomouci jako pracovník Vlastivědného muzea. Stal se správcem sbírky mincí a jeho zájem o historii se rozšiřoval o další oblasti. Jako první na severní Moravě začal zkoumat středověké lokality kartuziánského kláštera, pak husitské pevnosti u Dolan a hradu Tepence u Jívové na Olomoucku. Z těchto výzkumů publikoval nálezové zprávy, které jsou dnes dostupné ve fondech Vědecké knihovny a Státního okresního archivu v Olomouci (kde je uložena celá jeho pozůstalost).

Největším zájmem Václava Buriana byla církevní historie a církevní realie. Kromě monumentálního díla Ikonografie kláštera Hradiska u Olomouce vyšly v posledních letech také studie o Janu Sarkandrovi i o olomouckých biskupech a arcibiskupech. Další jeho historickou láskou bylo vojenství. Sepsal historii tovačovské bitvy 1866 a po roce 1990 se podílel na vydávání bulletinu královéhradeckého komitétu, který se zabývá ochranou památníků z prusko-rakouské války.

Přes veškerou erudici bylo jméno Václava Buriana veřejnosti málo známo. Znali ho jen nejbližší spolupracovníci či čtenáři odborných vlastivědných periodik. Byl uzavřený, velice skromný a nepotrpěl si na žádné oficiality. Dne 24. září 1995 ocenilo vedení Vojenské nemocnice v Olomouci jeho zásluhu na slavnostním ceremoniálu při uložení dokumentů do makovice nově vystavěné centrální věže klášterního Hradiska za přítomnosti ministra kultury Pavla Tigrida, a vyslovilo skromnému vědci Václavu Burianovi poděkování.

CZMERO Rostislav

* 7. 12. 1926 Kralice na Hané † 23. 2. 2002 Olomouc
novinář
Cena města Olomouce v oblasti publicistika

Po vyučení strojním zámečníkem působil od roku 1945 v Libině v pobočce šumperského Moravolenu, kde pracoval i v závodním časopisu. V roce 1953 nastoupil do redakce Stráže lidu v Olomouci. Určité časové období pracoval ještě v redakcích Nové svobody a Nového Přerovska. Svou předsrpnovou novinářskou dráhu končil tam, kde začal, ve Stráži lidu. Z politických důvodů musel v roce 1969 redaktorské místo opustit. Působil potom ve Službách veřejnosti Olomouc jako vedoucí sítotisku až do roku 1986, kdy odešel do důchodu.

V letech 1969, 1970 a 1971 byl odpovědným redaktorem Hanáckého kalendáře, který vydávala firma Rios Brno. Ihned po listopadu 1989 se zapojil do novinářské činnosti. Byl u zakládání Hanáckých novin, Pulsu a Hanáckého kurýra. Od roku 1992 se objevovaly jeho články věnované literárním osobnostem, folklóru, vlastivědě a dalším zájmovostem z regionu pravidelně v ročence Rok na Hané. Byl stálým příspěvovatelem časopisu Mosty, dopisoval také do Nového Přerovska, Prostějovského týdne, Svobody a Olomouckého dne.

V roce 1999 si jmenovaný připomněl padesátiletou žurnalistickou činnost.

HEGROVÁ Květoslava, Mgr.
roz. Pichnerová

* 4. 1. 1932 Praha
rusistka, vysokoškolská učitelka, překladatelka,
zakladatelka Střediska SOS pro vzájemnou pomoc občanů
Cena města Olomouce v oblasti sociální a charitativní činnost

Dětství a mládí prožila v Klatovech, kde maturovala na gymnáziu. Poté krátce pracovala v cizojazyčném oddělení velkého knihkupectví v Praze a při zaměstnání dálkově studovala filologii, obor čeština a ruština na Vysoké škole ruského jazyka a literatury. Po přestěhování do Olomouce působila na Filozofické fakultě UP, katedra rusistiky v období let 1952 až 1974. Zprvu jako lektorka, po dokončení vysokoškolského studia jako odborná asistentka.

Učila zejména na lékařské fakultě a současně překládala odborné medicínské texty. V roce 1974 byla nucena opustit univerzitu pro neochotu přestat chodit do kostela a začala se zabývat výlučně překládáním. Krátce působila ve Vojenském opravárenském závodě ve Šternberku, ale pro opakované krvácení do sítnice musela brzy této činnosti zanechat a se závažnou oční diagnózou byla převedena do invalidního důchodu.

Tou dobou si vzala formou pěstounské péče do výchovy děvčátko z dětského domova, protože její vlastní dítě už bylo plnoleté. Současně se začala věnovat poloilegální činnosti – balení a posílání balíčků pro malomocné v leprosáličích a odesílání zásilek do misíí tzv. třetího světa.

Listopadové události roku 1989 ji naplnily takovou energií, že začátkem roku 1990 založila spolu s jednou dobrovolnou pracovnící Středisko SOS pro vzájemnou pomoc občanů v Olomouci. Potřeba pomoci kurátorům a sociálním pracovníkům při náročném integrování amnestovaných navrátilců do společnosti byla hlavním cílem střediska. Hledala pro ně nouzové ubytování, příležitostnou práci a materiální pomoc od spoluobčanů.

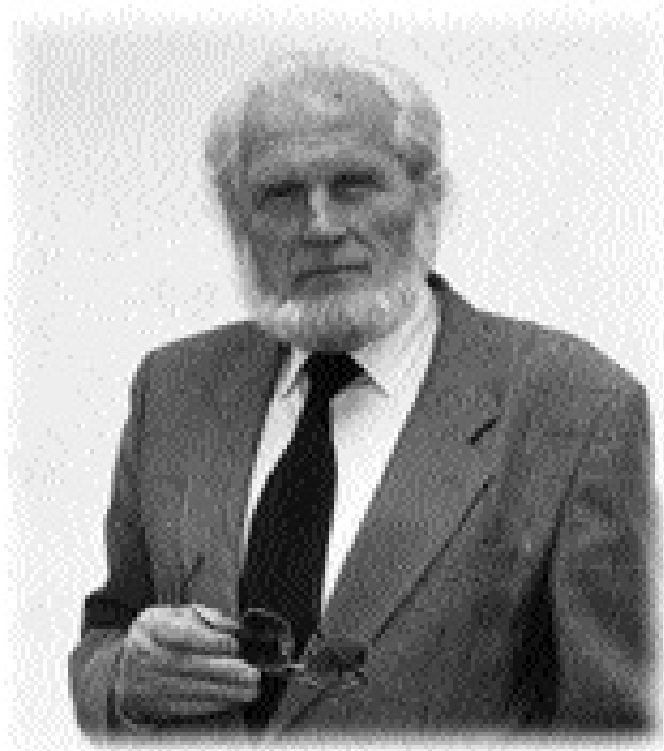
První olomoucká nezisková organizace dnes po více než deseti letech své činnosti, kdy pomáhá nejen bývalým vězňům, bezdomovcům a dalším potřebným, spolupracuje se zahraničními subjekty, podílí se na řadě humanitárních sbírek, např. povodně 1997 či Ukrajina. Prostřednictvím svých provozů na ulici Čajkovského a Rooseveltově se rovněž věnuje sběru šatstva, knih, nábytku a jiných věcí, jejichž následným prodejem získává finanční prostředky na podporu projektu vzájemné pomoci občanů.

Vladimír PANOŠ, doc. RNDr., CSc.

* 2. 7. 1922 Strážské (Slovensko) † 7. 1. 2002 Olomouc
geograf, speleolog, vysokoškolský učitel
Cena města Olomouce za celoživotní činnost v oblasti přírodní vědy

Po maturitě na klasickém gymnáziu v Hradci Králové se aktivně zapojil do činnosti odbojové organizace Obrana národa. Po zatčení otce ho tato organizace ukrývala v jednotce vládního vojska, s níž se za dramatických okolností dostal v roce 1944 přes Švýcarsko a Itálii do Anglie, kde působil jako pilot v Royal Air Force až do roku 1945. Volný čas využíval k externímu studiu meteorologie a klimatologie na univerzitě v Cambridge. Jeho bojové zásluhy byly oceněny četnými válečnými vyznamenáními. Po návratu do vlasti byl odvelen k československé misi v Berlíně a Hamburku a později nastoupil jako učitel Vojenského pilotního učiliště v Olomouci. Současně studoval geografii u prof. Františka Vitáska na UP. Ale už v roce 1949 byl jako bývalý člen západní armády vyloučen z armády i z univerzity. Díky pomoci prof. Vitáska pokračoval v externím studiu geografie a geologie na brněnské univerzitě, kde v roce 1952 promoval. Do roku 1955 pracoval u družstva Severomoravský kras jako speleolog-výzkumník a poté působil v nově založeném Kabinetu pro geomorfologii ČSAV v Brně, kam jej povolal prof. Vitásek. Záhy se stal vědeckým pracovníkem Geografického ústavu ČSAV, kde se věnoval krasové morfologii, hydrogeologii a paleo-krasu. Do této doby se datují jeho objevy jeskyně Míru v Javoříčku (1959) a krasového kolektoru v severní části konicko-mladečského devonu mezi Javoříčkem a Litovlí. V letech 1964 až 1965 prováděl geomorfologické mapování na Kubě. Poté se podílel na založení nevládní organizace Mezinárodní speleologické unie (UIS), do jejíhož představenstva byl zvolen v roce 1969. Na podzim téhož roku přišel na Katedru geografie Přírodovědecké fakulty UP, kde osmnáct let rozvíjel hydrologii, hydrogeologii a krasovou geomorfologii. V roce 1973 organizoval úspěšný 6. mezinárodní speleologický kongres v Olomouci, kde se sešlo přes 1000 účastníků ze 41 zemí. Byl zvolen viceprezidentem UIS a tuto funkci vykonával šestnáct let až do doby, kdy byl jmenován čestným členem předsednictva unie v roce 1989. Za zásluhy o výzkum krasu byl zvolen předsedou České speleologické společnosti a čestným členem kubánské, maďarské a venezuelské společnosti. V roce 1987 se vrátil do Brna na ČSAV, kde se podílel na renesanci krasologického výzkumu. V roce 1990 založil a redigoval anglicky psaný sborník *Studia carso-logia*, který se stal orgánem Mezinárodní geografické unie, pracovní skupiny pro ekologické změny v krasových oblastech. O rok později pracoval na přípravě významného projektu k výzkumu vlivu faktorů jeskynního prostředí na imunitní systém člověka, který byl nejen přijat Federálním výborem pro životní prostředí, ale plně doporučen Komisí Evropské unie, kde byl schválen a přijat k řešení na období 1992–1994. Rok 1991 byl pro doc. Panoše významný i tím, že byl Ministerstvem obrany ČSFR plně rehabilitován, byl mu vrácen statut účastníka Národního boje za osvobození, udělen titul „zasloužilý vojenský letec“ a byl povýšen do hodnosti plukovníka. Nelehká životní cesta byla vyplněna obrovskou pílí, houževnatostí a činorodou prací. Rozsáhlá publikační činnost byla završena vydáním výkladového slovníku „Krasologická a speleologická terminologie“, který vyšel v roce 2001 na Slovensku.

STIBOR Miloslav, PaedDr.

* 11. 7. 1927 Olomouc
umělecký fotograf, výtvarný pedagog
Cena města Olomouce v oblasti výtvarné umění

Narodil se v rodině ruského legionáře, majora čs. armády. Od útlého dětství pobýval v důsledku otcova vojenského působení na mnoha místech ČSR – v Turčanském Svatém Martině, Komárně, Parkáni, Hranicích a Krnově, odkud se rodina po útěku ze zabíraných Sudet v roce 1938 vrátila do Olomouce. Začal studovat Slovanské gymnázium a záhy přešel na obchodní akademii, kde maturoval v roce 1946. Poté nastoupil do Vojenské letecké akademie v Hradci Králové, kde však utrpěl těžký úraz, který jej vyřadil z letecké činnosti. Zapsal se na právě otevřenou Katedru výtvarné výchovy Pedagogické fakulty UP v Olomouci a studium zakončil v roce 1952 doktorátem. Pedagogickou činnost zahájil jako profesor gymnázia v Přerově, poté učil výtvarnou výchovu, matematiku a deskriptivní geometrii na Slovanském gymnáziu v Olomouci a od roku 1957 souběžně působil jako lektor fotografie na Pedagogické a Filozofické fakultě UP. V roce 1960 založil a stal se prvním ředitelem tzv. Základní výtvarné školy v Olomouci (přejmenované v roce 1962 na Výtvarný obor LŠU), která byla jednou z prvních škol svého druhu v republice a brzy se stala školou vzorovou, všeobecně uznávanou a oceňovanou. Ta slavila úspěchy na akcích UNESCO a INSEA a také pořádala své vlastní výstavy v zahraničí. Dr. Stiborovi se podařilo zavedení fotografie do výuky na LŠU a v roce 1979 mu byla Ministerstvem školství schválena a vydána učebnice „Fotografie na LŠU“, která v roce 1982 získala cenu Českého literárního fondu a byla vydána ve třech doplněných vydáních.

Mimo činnost na Výtvarném oboru LŠU se aktivně věnoval fotografii a dosáhl v oboru mezinárodního renomé, včetně fotografického titulu MFIAP (Maitre de la Fédération Internationale de l'Art Photographique). Z jeho tvorby jsou známé především akty, v nichž přešel od expresivního pojetí z 60. let (cyklus 15 fotografií pro Henry Millera) k romantickým cyklům volně inspirovaným antickou mytologií a dějinami, kde jmény ženských postav Terpsichoré, Bakché, Chloé přes básnířku Sappó až k hetérám Fryné, Lamiá aj. charakterizuje odlišnosti v pojetí jednotlivých cyklů let sedmdesátých. Věnuje se též fotografiím statických motivů a monumentálním snímkům pro interiéry. Získal celou řadu ocenění a zlatý odznak Svazu českých fotografů. Realizoval na 140 samostatných autorských výstav a zúčastnil se 400 kolektivních výstav nejen v ČR, ale zejména v zahraničí, např. v Americe a Austrálii, samostatně vystavoval v Římě, Mnichově, Vídni, Hamburku, Rize, Moskvě atd. Svými fotografiemi je zastoupen v řadě publikací, které vyšly v New Yorku, ve Švýcarsku, Německu či Belgii. Dosud přednáší na Institutu tvůrčí fotografie při Slezské univerzitě v Opavě. V posledním období se věnuje tvorbě publikací o historii a životě v Novém Hrozenkově.

TOGNER Milan, prof. PhDr.

* 29. 9. 1938 Zlín

historik umění, vysokoškolský pedagog
Cena města Olomouce v oblasti historie umění

Významná osobnost umělecko-historické sféry byla od dětství ovlivněna rodinným prostředím, kdy jeho otec, známý olomoucký notář, byl milovníkem umění, přátelil se s malíři i literáty a shromáždil bohatou knihovnu s literaturou o umění. Po maturitě na chemické průmyslovce v Ústí nad Labem zahájil v roce 1962 externí studium dějin umění na Filozofické fakultě brněnské univerzity u profesorů V. Richtera a A. Kutala, které ukončil v roce 1967 a 1969 získal doktorát. Ještě v době studií nastoupil v roce 1966 do tehdejšího Umělecko-historického muzea na zámku v Kroměříži, kde působil jako historik umění do roku 1970. Zájem a zanícení pro obor, které se projevilo záhy po promoci, kdy připravil několik výstav (*Pozdněgotické sochařství z moravských sbírek /1967/*, *Umění restaurátorské /1969/* a *Barokní scénografie v díle L.O. Burnaciniho a G. Galli Bibieny /1970/*), jakož i péče o jednu z nejceněnějších sbírek, byly ukončeny normalizačními důsledky a odchodem z muzea. V období 1970–1977 pracoval jako topič v Olomouci u Pozemních staveb, ale díky přátelům stále odborně publikoval na témata související s Olomoucí.

Poté přesídlil do Bratislavy, kde působil ve Slovenském národním muzeu do roku 1982 a v období 1982–1990 jako vedoucí historik umění ve Štátních restaurátorských ateliérech. I v tomto období se ve volném čase věnoval umění na střední Moravě a to nejen dílům domácího původu, ale i dílům z tamějších sbírek a lokalit. V roce 1984 publikoval stať v časopise *Umění* „Objev pozdně gotických nástěnných maleb v Olomouci“ a téhož roku vydal spolu s Ivo Hlobilem a Pavlem Míchou první zevrubnou monografii města pod názvem *Olomouc*, kam přispěl kapitolami o umění od roku 1650 do 80. let 20. století. O dva roky později, v roce 1986, uspořádal v olomoucké galerii výstavu *Středoevropské malířství 17. a 18. století*. V roce 1990 se vrátil do Olomouce a začal působit na Filozofické fakultě UP, zprvu jako vedoucí sekce umění a od roku 1992–1998 jako vedoucí Katedry dějin umění FF UP.

Návrat na Moravu přinesl i zhodnocení jeho předchozích aktivit v oblasti italského umění, jehož se stal předním znalcem. Už v roce 1994 se podílel na vzniku stálé expozice Muzea Olomouc pod názvem *Olomoucká obrazárna I, Italské malířství 14. – 18. století z olomouckých sbírek*, k níž vyšel český a anglický katalog v roce 1996 s úvodními texty Milana Tognera a ředitele Muzea umění. K olomoucké malířské produkci baroka připravil monografickou výstavu *Jan Kryštof Handke 1694–1774, Malířské dílo*, která se uskutečnila v roce 1994. V roce 1997 vydaná monografie *Paolo Pagani – kresby / drawings* a katalog výstavy v roce 2000 *Agostino Ciampelli*, kde zveřejnil své životní badatelské objevy ve sbírkách Vědecké knihovny v Olomouci, dokazuje jeho erudici v oblasti italského umění. Dlouhodobě se též zabývá umělecko-historickým výzkumem olomouckých památek. Byl odborným garantem výstavy u příležitosti zápisu sloupy Nejsvětější Trojice do Seznamu UNESCO a spoluautorem publikace vydané při této příležitosti v roce 2001.

Vydalo Statutární město Olomouc ve spolupráci s galerií Caesar
v roce 2002

K vydání připravil
Odbor vnějších vztahů a informací
Magistrát města Olomouce

Foto: archiv ÚMO, Knihovna města Olomouce, Blanka Martinovská
Texty: Miroslav Petřík
Grafická úprava, tisk: Sprint

CENA MĚSTA OLOMOUCE ZA ROK 2001